

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОФІС РЕФОРМ ПРИ МІНРЕГІОНІ

вул. Велика Житомирська, 20, Київ, 01001

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Фіскальна децентралізація

Віктор Венцель

*Експерт з фіскальної децентралізації
Центрального офісу реформ при Мінрегіоні
(за підтримки Програми «U-LEAD з Європою»)*

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
БУДІВНИЦТВА
ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНИ

Аналіз видатків місцевих бюджетів на утримання апарату управління

2016 рік

Загальна кількість місцевих бюджетів

10 804

Кількість бюджетів, у яких
видатки на оплату праці апарату управління
перевищують обсяг власних доходів

549 або 5,1%

Кількість бюджетів, у яких
поточні видатки на апарат управління
перевищують обсяг власних доходів

713 або 6,6%

2017 рік

Загальна кількість місцевих бюджетів

9 395

Кількість бюджетів, у яких
видатки на оплату праці апарату управління
перевищують обсяг власних доходів

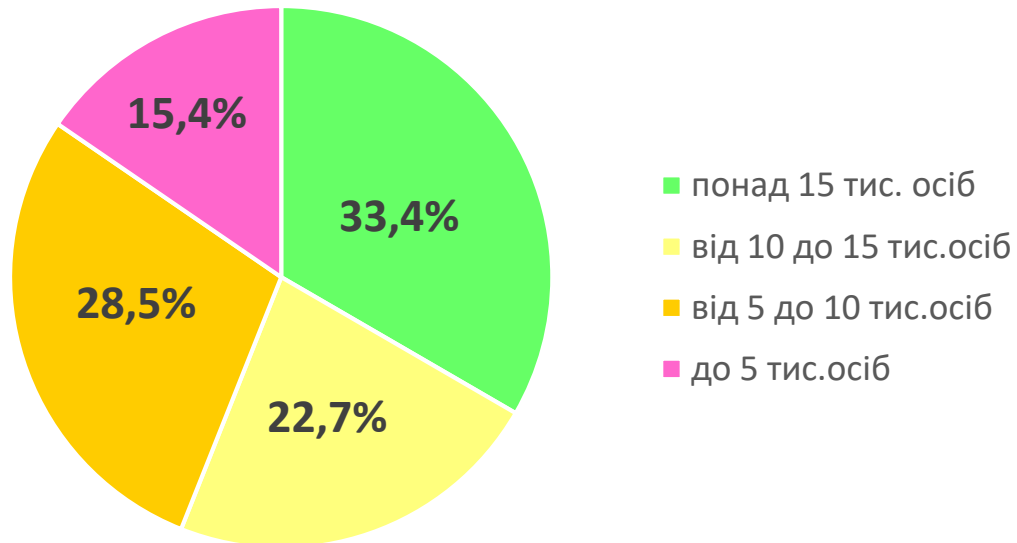
629 або 6,7%

Кількість бюджетів, у яких
поточні видатки на апарат управління
перевищують обсяг власних доходів

828 або 8,8%

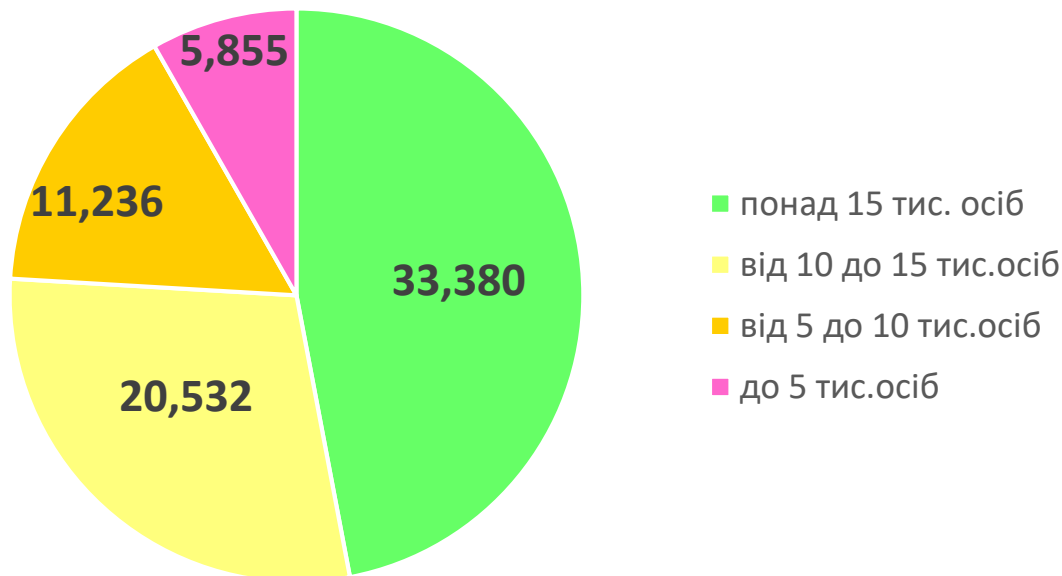
Групування ОТГ за чисельністю

Групи	Чисельність населення, тис. осіб	Кількість ОТГ	Загальна чисельність населення в групі ОТГ, тис.осіб	% від всього населення ОТГ
Група 1	понад 15 тис. осіб	87	1 866,2	33,4%
Група 2	від 10 до 15 тис. осіб	103	1 267,3	22,7%
Група 3	від 5 до 10 тис. осіб	227	1 596,5	28,5%
Група 4	до 5 тис. осіб	248	863,3	15,4%
	Разом	665	5 593,3	100,0%

Середній обсяг власних надходжень у розрахунку на 1 ОТГ

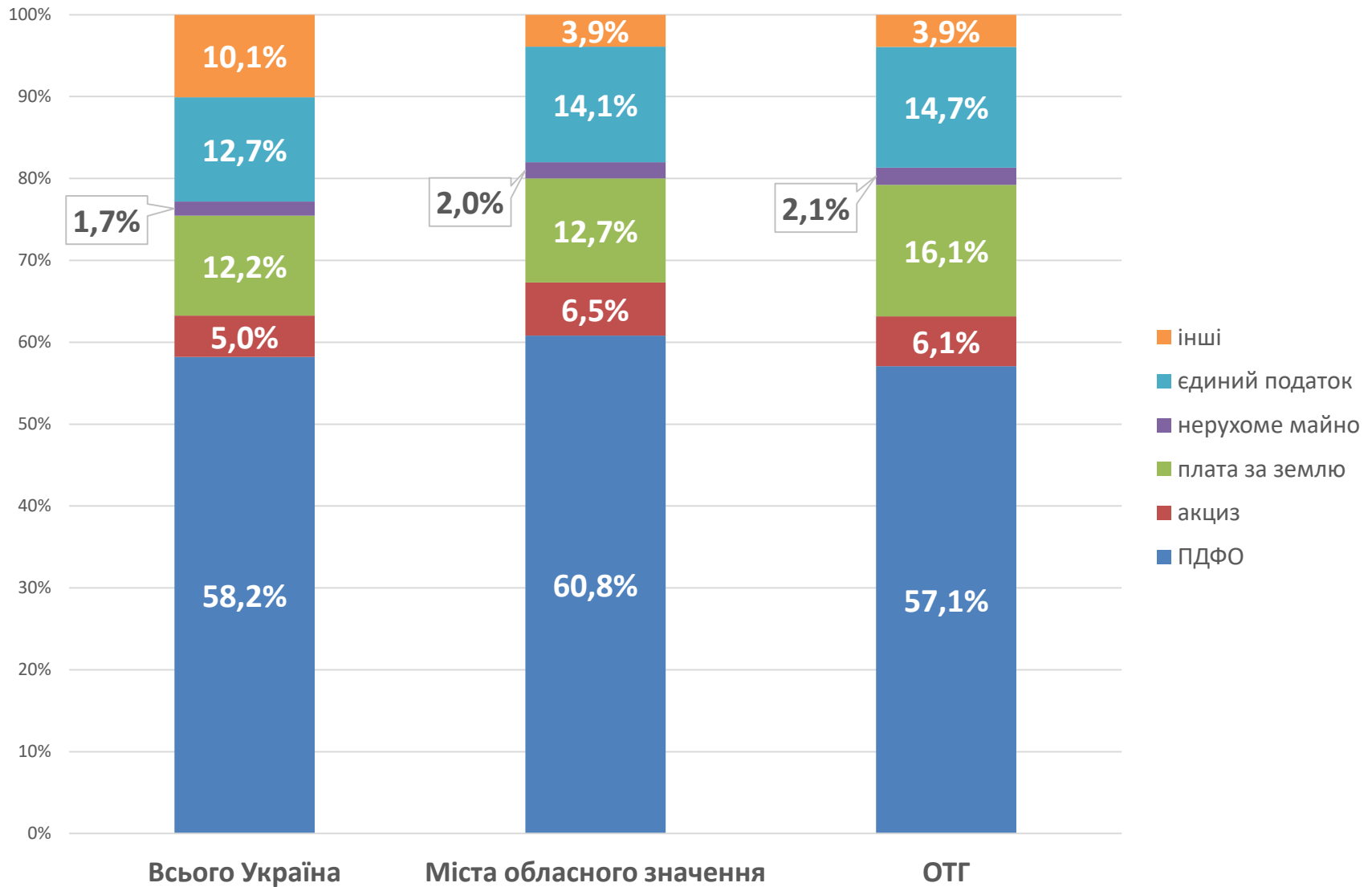
Групи	Чисельність населення, тис. осіб	Кількість ОТГ	Обсяг надходжень за I-ше півріччя, млн грн	Середній обсяг доходів у розрахунку на 1 ОТГ, млн грн
Група 1	понад 15 тис. осіб	87	2 904,1	33,380
Група 2	від 10 до 15 тис.осіб	103	2 114,8	20,532
Група 3	від 5 до 10 тис.осіб	227	2 550,5	11,236
Група 4	до 5 тис.осіб	248	1 452,1	5,855
	Разом	665	9 021,5	13,566

НАДХОДЖЕННЯ ВЛАСНИХ ДОХОДІВ 665 ОТГ
за січень - серпень 2018 р., порівняно з січнем - серпнем 2017 р., млн грн

Платежі до бюджету	665 ОТГ, Всього				з них:							
					366 ОТГ, що об'єдналися у 2015 та 2016 роках				299 ОТГ, що об'єдналися у 2017 році			
	Надходження		Відхилення		Надходження		Відхилення		Надходження		Відхилення	
	2017 рік	2018 рік	+/-	%	2017 рік	2018 рік	+/-	%	2017 рік	2018 рік	+/-	%
Всього, із них:	7 664,6	12 684,8	5 020,2	165,5%	5 545,4	6 778,6	1 233,2	122,2%	2 119,2	5 906,2	3 786,9	278,7%
Податок на доходи фізичних осіб	3 128,8	7 240,7	4 111,9	231,4%	3 128,8	3 945,9	817,1	126,1%	-	3 294,8	-	-
Акцизний податок	783,6	772,7	-10,9	98,6%	410,9	404,4	-6,5	98,4%	372,7	368,3	-4,4	98,8%
Плата за землю	1 831,5	2 036,2	204,7	111,2%	950,7	1 060,5	109,8	111,6%	880,8	975,6	94,8	110,8%
Єдиний податок	1 469,3	1 870,6	401,3	127,3%	783,3	987,0	203,7	126,0%	686,0	883,6	197,6	128,8%
Податок на нерухоме майно	167,5	265,9	98,4	158,8%	91,0	140,2	49,2	154,1%	76,5	125,7	49,2	164,3%

Структура надходжень власних доходів місцевих бюджетів (8 місяців 2018 року)

Основні параметри бюджету 2019 року

- ❖ валовий внутрішній продукт номінальний – 3 946,9 млрд грн
- ❖ валовий внутрішній продукт реальний – 103 %
- ❖ індекс споживчих цін – 107,4 %
- ❖ фонд оплати праці найманих працівників – 1 194,6 млрд грн
- ❖ розмір мінімальної заробітної плати – 4 173 гривні
- ❖ розмір посадового окладу працівника I-го тарифного розряду ЄТС – 1 921 гривні
- ❖ прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць:
з 1 січня 2019 року – 1 853 гривні, з 1 липня – 1 936 гривень,
з 1 грудня – 2 027 гривень

для основних соціальних і демографічних груп:

	Діти до 6 років	Діти 6 – 18 років	Працездатні	Непрацездатні
з 01.01.2019	1 626	2 027	1 921	1 497
з 01.07.2019	1 699	2 118	2 007	1 564
з 01.12.2019	1 779	2 218	2 102	1 638

Особливості бюджету 2019 року

- ❖ зарахування до бюджетів місцевого самоврядування 13,44% акцизного податку з виробленого та ввезеного палива до місцевих бюджетів
- ❖ зростання акцизних ставок на тютюнові вироби (в сукупності *≈ на 31%*)
- ❖ зарахування податку на доходи фізичних осіб з орендної плати за земельні ділянки (паї), до місцевих бюджетів за місцезнаходженням земельних ділянок
- ❖ запровадження сплати земельного податку за лісові землі
- ❖ зарахування 5 % рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення до бюджетів місцевого самоврядування

Особливості бюджету 2019 року

- ❖ зарахування до місцевих бюджетів 5% рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату з яких:
  - ✓ 3% – до бюджетів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад
  - ✓ 2% – до обласних бюджетів,
  - ✓ 2% – до районного бюджету,
  - ✓ 1% – до сільських, селищних, міських міст районного значення бюджетів

Особливості бюджету 2019 року

- ❖ застосування програмно-цільового методу для всіх місцевих бюджетів
- ❖ інтеграція ґендерно орієнтованого підходу у бюджетний процес
- ❖ видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв пропонується розраховувати виходячи з планових показників розпису зі змінами, збільшеними в середньому на коефіцієнт 1,1
- ❖ продовження дії положення щодо надання права здійснювати утримання дошкільних навчальних закладів та закладів культури з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення

Особливості бюджету 2019 року

- ❖ видатки на оплату праці працівників державних органів у 2019 році залишаються на рівні 2018 року (у 2019 році застосовуватимуться умови оплати праці, встановлені 01.01.2018)
- ❖ видатки на оплату праці працівників районних державних адміністрацій зменшено проти 2018 року у зв'язку із скороченням сфери повноважень районних державних адміністрацій у результаті утворення об'єднаних територіальних громад
- ❖ відповідно до статті 14 Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» з 1 січня 2019 року фінансування друкованих засобів масової інформації та редакцій з державного та місцевих бюджетів припиняється

Міжбюджетні відносини бюджету 2019 року

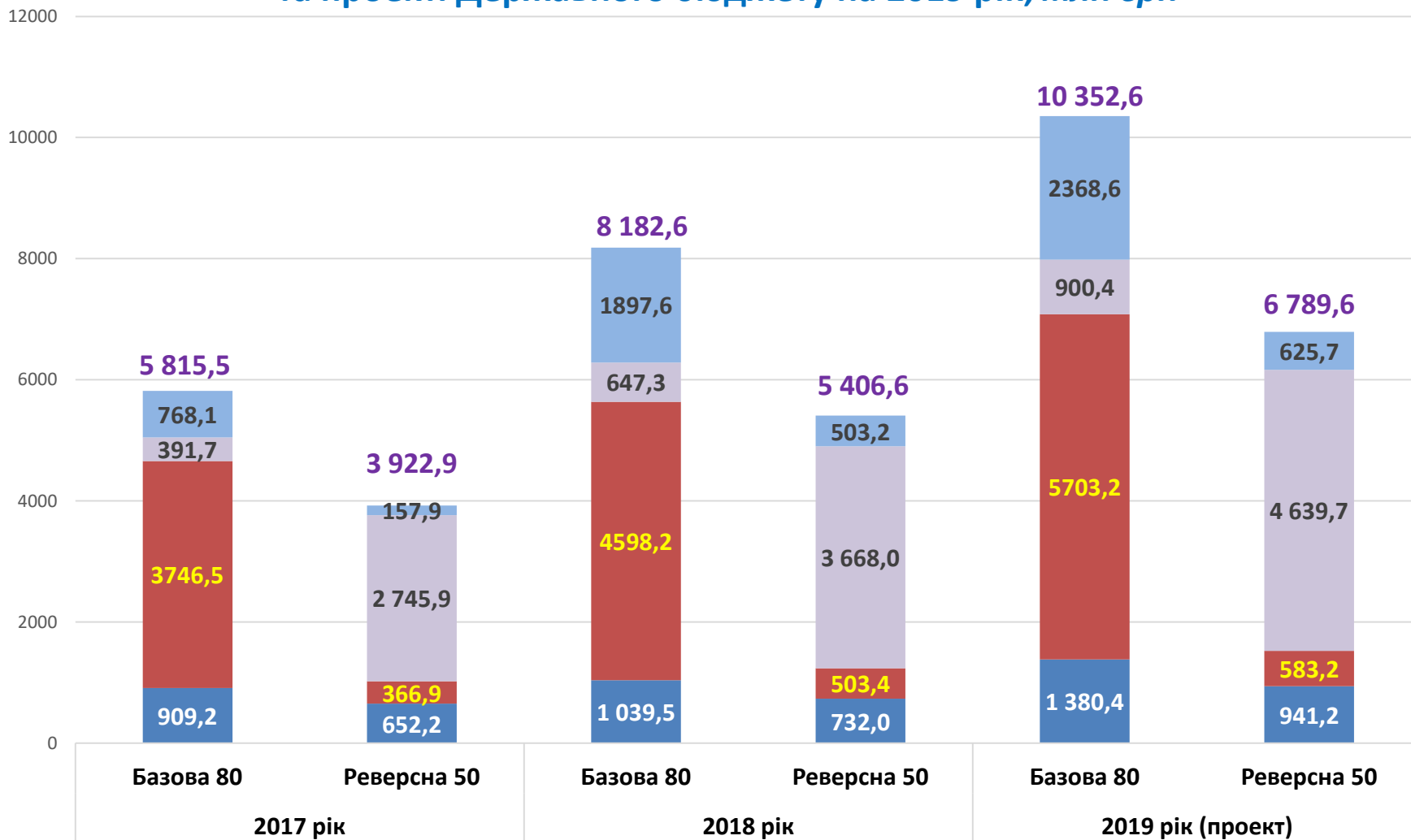
- ❖ освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам *(планується 67,5 млрд грн)*
- ❖ додаткова дотація на фінансування переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я *(планується 14,9 млрд грн)*
- ❖ видатки на надання первинної медичної допомоги враховуватимуться у структурі видатків Національної служби здоров'я України
- ❖ медична субвенція *(планується 56,7 млрд грн)*
- ❖ надання з державного бюджету стабілізаційної дотації місцевим бюджетам *(планується 200 млн грн)*
- ❖ субвенція на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг та енергоносіїв *(планується 55,1 млрд грн)*

Вирівнювання податкоспроможності

У 2019 році взаємовідносини з державним бюджетом матимуть **1 307** місцевих бюджетів, у тому числі **24** обласні бюджети, **148** бюджетів міст обласного значення та бюджет м. Києва, **450** районних бюджетів та **665** бюджетів об'єднаних територіальних громад

Рівні бюджетів	Базова дотація		Реверсна дотація	
	кількість бюджетів	сума, млн грн	кількість бюджетів	сума, млн грн
Бюджети міст обласного значення	53	980,4	70	4 639,7
Бюджети ОТГ	493	2 368,6	115	625,7
Районні бюджети	353	5 703,2	43	583,2
Обласні бюджети	19	1 380,4	4	941,2
РАЗОМ	918	10 352,6	232	6 789,8

Динаміка обсягів базової та реверсної дотацій у 2017 - 2018 р.р. та проекті Державного бюджету на 2019 рік, млн грн

■ Обласні
 ■ Районні бюджети
 ■ Міста обл. значення
 ■ ОТГ

Механізм горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів

Вирівнювання здійснюється за двома податками:

- ❖ **податком на доходи фізичних осіб** (для бюджетів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, районних бюджетів)
- ❖ **податком на прибуток підприємств** (для обласних бюджетів)

1. визначення рівня надходжень ПДФО (податку на прибуток) у розрахунку на 1-го жителя за 2017 рік:

надходження податку на 1 жителя території = $\frac{\text{загальна сума надходжень податку на території за 2017 рік}}{\text{чисельність населення території станом на 01.01.2018}}$

2. розрахунок індексу податкоспроможності

(співставлення рівня надходжень податку по території з середнім показником по Україні):

індекс податкоспроможності = $\frac{\text{надходжень податку на 1 жителя по території}}{\text{надходження податку на 1 жителя по Україні}}$

ПДФО по Україні на 1 жителя:

- для міст, районів, ОТГ = 2 056,97 грн
- для обласних бюджетів = 514,24 грн

Податок на прибуток по Україні:

- для обласних бюджетів = 86,34 грн

Механізм горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів

Значення індексу податкоспроможності:

**менше
0,9**

базова дотація
надається в обсязі
80% до значення
індексу 0,9

ПДФО на 1 жителя:
міста, райони, ОТГ < 1 851,28 грн
обласні бюджети < 462,82 грн
податок на прибуток < 77,71 грн

**в межах
0,9 – 1,1**

вирівнювання не здійснюється

**більше
1,1**

передається
реверсна дотація
в обсязі 50% від
суми перевищення

ПДФО на 1 жителя:
міста, райони, ОТГ > 2 262,67 грн
обласні бюджети > 565,67 грн
податок на прибуток > 94,97 грн

Розрахунок базової дотації

	ПДФО, тис.грн	Населення, тис.осіб	ПДФО на 1 жителя, грн
A	1	2	3 = 1 / 2
по Україні	76 192 285,9	37 040,954	2 056,97
по ОТГ	13 680,0	9,534	1 434,87

Індекс податкоспроможності бюджету ОТГ – 69,8 % (0,698)
(1 434,87 / 2 056,97)

Обсяг базової дотації: 3 176,0 тис. грн
(2 056,97 × 0,9 – 1 434,87) × 80% × 9 534

Державний дорожній фонд

ДОХІДНА ЧАСТИНА ДОРОЖНЬОГО ФОНДУ ФОРМУЄТЬСЯ ЗА РАХУНОК:

1. акцизного податку з вироблених в Україні пального і транспортних засобів
(у 2018 році – 50%, у 2019 році – 75%, у 2020 році – 100%)
2. акцизного податку з ввезених на митну територію України пального і транспортних засобів
(у 2018 році – 50%, у 2019 році – 75%, у 2020 році – 100%)
3. ввізного мита на нафтопродукти і транспортні засоби та шини до них
(у 2018 році – 50%, у 2019 році – 75%, у 2020 році – 100%)
4. плати за проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні
5. коштів спеціального фонду Державного бюджету України, отриманих шляхом залучення державою кредитів (позик) від банків, іноземних держав і міжнародних фінансових організацій на розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування
6. плати за проїзд платними автомобільними дорогами загального користування державного значення
7. інших надходжень, передбачених Державним бюджетом України

Державний дорожній фонд

КОШТИ ДЕРЖАВНОГО ДОРОЖНЬОГО ФОНДУ СПРЯМОВУЮТЬСЯ НА:

1. фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування державного значення
2. фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах у вигляді субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам *(планується 11,5 млрд грн)*

Субвенція розподіляється між місцевими бюджетами залежно від протяжності автомобільних доріг загального користування місцевого значення відповідної адміністративно-територіальної одиниці станом на 1 січня року, що передує плановому. Зазначена субвенція може спрямовуватися на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах у розмірі не більше 20 відсотків обсягу такої субвенції, затвердженого законом про Державний бюджет України на відповідний рік для відповідного місцевого бюджету

3. виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, отриманими державою або під державні гарантії, на розвиток та утримання мережі автомобільних доріг загального користування
4. фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм

Державний дорожній фонд

- ❖ Порядок спрямування коштів державного дорожнього фонду визначається Кабінетом Міністрів України
- ❖ Перелік об'єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування державного значення із зазначенням обсягів бюджетних коштів для фінансового забезпечення таких об'єктів затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням із Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету
- ❖ Перелік об'єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах із зазначенням обсягів бюджетних коштів для фінансового забезпечення таких об'єктів за рахунок відповідної субвенції затверджується відповідною обласною державною адміністрацією за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дорожнього господарства, та з подальшим погодженням із Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету

Державний дорожній фонд

ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ДОРОЖНЬОГО ФОНДУ РОЗПОДІЛЯЄТЬСЯ НАСТУПНИМ ЧИНОМ:

- ❖ 60 відсотків – на фінансування робіт, пов'язаних із автомобільними дорогами загального користування державного значення
- ❖ 35 відсотків – на фінансування робіт, пов'язаних із автомобільними дорогами загального користування місцевого значення
- ❖ 5 відсотків – на фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОФІС РЕФОРМ ПРИ МІНРЕГІОНІ

вул. Велика Житомирська, 20, Київ, 01001

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Дякую за увагу

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
БУДІВНИЦТВА
ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНИ

